

PROGRAM WYCHOWAWCZO- PROFILAKTYCZNY

**Szkoły Podstawowej im. bł. ks. Bronisława Markiewicza
w Woli Krakowiańskiej
na rok szkolny 2025/2026**

„Troska o wychowanie dzieci i młodzieży odmieni oblicze ziemi”

bł. ks. Bronisław Markiewicz

WSTĘP

Pierwszym wzorem postępowania dla każdego człowieka jest dom rodzinny. Szkoła wspiera działania Rodziców dążąc do wszechstronnego rozwoju uczniów ukierunkowanego na osiągnięcie dojrzałości fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej. Szkoła zapewnia bezpieczne warunki oraz przyjazną atmosferę do nauki, uwzględniając indywidualne możliwości i potrzeby edukacyjne ucznia. Najważniejszym celem kształcenia i wychowania w szkole jest dbałość o integralny rozwój biologiczny, poznawczy, emocjonalny, społeczny i moralny ucznia. Wychowanie zgodne z przyjętym Programem sprzyja rozwijaniu obywatelskich, patriotycznych i społecznych postaw uczniów. Uczeń poznaje siebie, swoje potrzeby, emocje, aspiracje i możliwości, uczy się dbać o własne bezpieczeństwo i zdrowie, oceniać osiągnięcia, planować własny rozwój.

Program Wychowawczo- Profilaktyczny Szkoły na rok szkolny 2025/2026 został opracowany zgodnie z obowiązującym prawem oświatowym. Jego treści zgodne są ze Statutem Szkoły i obowiązującymi w szkole regulaminami. Program uwzględnia podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w bieżącym roku szkolnym, a tak że wnioski z nadzoru i wnioski do pracy sformułowane na zebraniu rady pedagogicznej podsumowującym ubiegły rok szkolny oraz na podstawie obserwacji, konsultacji z nauczycielami, uczniami i rodzicami oraz wniosków z poprzedniego roku szkolnego. Ukierunkowany jest na realizację celów zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego.

PODSTAWA PRAWNA

1. Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997r. ; nr 78; poz. 483)
2. Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526)
3. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018r., poz. 57)
4. Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017 w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. (Dz. U 2023r. , poz. 1798)
5. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982r. Karta nauczyciela (tekst jednolity: Dz. U. z 2017r., poz. 1189)
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2025r., poz. 378) (wraz ze zmianami)

7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii ((Dz.U. z 2020 r. poz. 1449)) (wraz ze zmianami)
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 28 sierpnia 2025 r. w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy.
9. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (tekst jednolity - Dz. U z 2023 r, poz. 2151)
10. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r. W brzmieniu obowiązującym w 2024 r (Dz. U.2024r, poz. 917)
11. Ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z dnia 9 listopada 1995 r. (tekst jednolity: Dz.U. Nr 10. z 1996 r., poz. 55 z późniejszymi zmianami; tekst jednolity: Dz. U. z 2017r. poz. 957) (Dz. U. 2025 r, poz. 427 i 799)
12. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2025 - nowelizacja 9 marca 2023 (Dz. U. z 2023 r, poz 535)
13. Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z dnia 26 października 1982 r. zastąpiona Ustawą z dnia 9 sierpnia 2022 (Dz. U. z 2022r . Poz 1641)
14. Statut Szkoły Podstawowej im. Bł. Ks. Bronisława Markiewicza w Woli Krakowiańskiej

Opis funkcjonowania szkoły

Szkoła Podstawowa im. bł. ks. B. Markiewicza w Woli Krakowiańskiej jest placówką publiczną. Jest to miejsce, w którym panuje rodzinna atmosfera. Ze względu na mało liczne klasy każdy uczeń ma możliwość efektywnej nauki na miarę swoich możliwości. Szkoła oferuje: dobre warunki lokalowe w kameralnej placówce; małą liczebność klas; doświadczoną kadrę pedagogiczną z wysokoimi kwalifikacjami posiadającymi uprawnienia do nauczania kilku zajęć edukacyjnych; odpowiednie wyposażenie sal lekcyjnych, salę gimnastyczną; zajęcia wyrównawcze w klasach; gimnastykę korekcyjną; pomoc psychologa, pedagoga, logopedy, terapeuty pedagogicznego (bezpłatnie i całorocznie); opiekę w świetlicy w godz. 11: 20- 17.00; obiady; owoce/warzywa w ramach akcji (bezpłatnie); wycieczki, koncerty, konkursy; oraz spokojną i bezpieczną dla dzieci okolicę. W roku szkolnym 2025/2026 w naszej szkole funkcjonują oddziały od klasy I do klasy VIII oraz oddział przedszkolny. W obecnym roku szkolnym uczniowie uczęszczają do szkoły w systemie jednozmianowym.

Podmioty wspierające

Działalność dydaktyczno – wychowawczą i opiekuńczą szkoły będą wspierały liczne podmioty, będące zarówno instytucjami, placówkami publicznymi, jak również organizacjami czy stowarzyszeniami pozarządowymi. W szczególności wymienić tu należy następujące instytucje i osoby:

1. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Pruszkowie,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nadarzynie,
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nadarzynie,
4. Pełnomocnik Wójta ds. uzależnień,
5. Komisariat Policji w Nadarzynie,
6. Straż Gminna w Nadarzynie,
7. Ochotnicza Straż Pożarna Nadarzyn i Młochów.

Założenia wychowawczo – profilaktyczne programu

Program wychowawczo – profilaktyczny przedstawia mapę celów, wartości, do których każdy członek społeczności szkolnej powinien dążyć w swoim codziennym postępowaniu i pokazuje w jaki sposób tę wizję szkoły i dążenia urzeczywistniać, poprzez wskazanie konkretnych działań i czynności.

Kluczowym założeniem przyjętym w naszym programie jest uznanie, iż wychowanie jest procesem wspierania dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, wzmacnianym i uzupełnianym przez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży. Wychowanie jest zadaniem nie tylko rodziny, ale i szkoły, która w swoim działaniu współpracuje z rodzicami, przy czym zadaniem szkoły jest wychowanie dzieci i młodzieży do wartości.

Realizacja działań wychowawczych w naszej szkole będzie wzmacniana i uzupełniana działaniami z zakresu profilaktyki. Profilaktyka jest oddziaływaniem zapobiegającym niepożądanym zjawiskom, jest systemem działań zmierzających do utrzymania istniejącego stanu rzeczy, który jest oceniany, jako pożądany lub satysfakcjonujący. W programie będziemy przede wszystkim podejmować działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej i selektywnej, której celem jest wspieranie wszystkich uczniów w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia oraz podejmowanie działań, których

celem jest ograniczanie zachowań ryzykownych, na które część z uczniów może być bardziej narażona, ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne.

Program wychowawczo - profilaktyczny naszej szkoły dostosowany jest do potrzeb rozwojowych uczniów i potrzeb środowiska, w którym funkcjonujemy. Treści i działania w nim zawarte uwzględniają zdiagnozowane potrzeby rozwojowe uczniów, potrzeby i oczekiwania ich rodziców, nauczycieli, priorytety wychowawcze z uwzględnieniem kierunków polityki oświatowej Ministerstwa Edukacji Narodowej we współpracy ze środowiskiem lokalnym oraz sposoby ich realizacji.

Program wychowawczo – profilaktyczny zakłada, że w warstwie teoretycznej i podstaw aksjologicznych, wywiedzionych z wizji szkoły, sylwetki absolwenta realizacja celów wychowawczych jest długofalowa. Natomiast w obszarze działań wychowawczych i profilaktycznych jest rocznym planem realizacji celów szczegółowych, stanowiących wypadkową, przeprowadzanej diagnozy, priorytetów i wyników ewaluacji efektów zrealizowanych w danym roku działań wychowawczych i profilaktycznych.

Integralną częścią programu będą plany pracy wychowawczo-profilaktycznej klas opracowywane przez wychowawców na dany rok szkolny.

Podstawy teoretyczne programu

Punktem wyjścia do sformułowania w programie wychowawczo – profilaktycznym celów i sposobów ich realizacji jest przyjęcie odpowiednich podstaw teoretycznych rozumienia projektowanego procesu wychowawczego i profilaktycznego. Ważne jest uznanie wychowawczej roli szkoły. Szkoła wychowuje ku wartościom podejmując działania sprzyjające wszechstronnemu rozwojowi ucznia:

- wspomaganie i wspieranie naturalnego rozwoju ucznia poprzez zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, rozwijanie jego potencjałów i możliwości, budowanie wspierającej relacji nauczyciel – uczeń, wskazywanie mocnych stron, ale także trudności, barier i ograniczeń w funkcjonowaniu w środowisku szkolnym;
- kształtowanie sposobu myślenia i postaw uznawanych za pożądane poprzez kreowanie i wskazywanie wzorców, przekazywanie wartości istotnych z punktu widzenia kultury relacji międzyludzkich, kształtowanie i wzmacnianie postaw prospołecznych;
- zapobieganie zagrożeniom, profilaktyka zachowań ryzykownych poprzez diagnozowanie zagrożeń, wyposażanie uczniów w wiedzę i umiejętności pomagające w radzeniu sobie z tymi zagrożeniami, proponowanie alternatywnych sposobów funkcjonowania, ochronę przed bezpośrednimi niebezpieczeństwami;

- korygowanie deficytów i urazów powstałych w toku wcześniejszego wychowania poprzez diagnozę deficytów, stwarzanie takich sytuacji, by uczeń mógł zdobywać doświadczenia korygujące dotychczasowe urazy, udzielanie wsparcia terapeutycznego.

Wyniki diagnozy potrzeb i problemów, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka

Program wychowawczo – profilaktyczny został opracowany na podstawie obowiązujących przepisów prawa oświatowego, analizy sytuacji wychowawczej szkoły, diagnozy potrzeb środowiska szkolnego oraz obserwacji, konsultacji z nauczycielami, uczniami i rodzicami, wniosków z poprzedniego roku.

W analizie sytuacji wychowawczej szkoły zostały uwzględnione:

- sukcesy wychowawcze szkoły (statystyki szkolne, analiza przypadków indywidualnych);
- potrzeby uczniów i ich oczekiwania (na podstawie informacji uzyskanych przez wychowawców klas, informacji uzyskanych od samych uczniów);
- potrzeby rodziców;
- potrzeby rozwojowe nauczycieli;
- źródła zewnętrznego wsparcia wychowawczego.

Diagnozę potrzeb środowiska szkolnego oraz diagnozę czynników chroniących i czynników ryzyka przeprowadzono na podstawie:

- analizy dokumentacji (teczki indywidualne uczniów, dziennik, pedagoga, psychologa, protokoły zespołów wychowawczych, analizę sytuacji wychowawczej klas, analizę frekwencji uczniów, protokoły rady pedagogicznej);
- obserwacji zachowania uczniów w sytuacjach typowo szkolnych i pozalekcyjnych;
- rozmów indywidualnych z uczniami, nauczycielami i rodzicami, dotychczasowych zajęć profilaktycznych i wychowawczych w klasach;
- konsultacji z pracownikami poradni psychologiczno – pedagogicznej.

Przeprowadzona analiza sytuacji wychowawczej pozwoliła wyodrębnić czynniki ryzyka i czynniki chroniące występujące w środowisku szkolnym. Stanowiły one ważną podstawę przy projektowaniu działań zapobiegawczych. Jednocześnie zidentyfikowano oczekiwania uczniów, ich rodziców i nauczycieli, co pozwoliło na sformułowanie potrzeb i priorytetów w działalności wychowawczej i profilaktycznej szkoły.

Czynniki ryzyka:

- zwiększająca się ilość uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- nieprzestrzeganie przez uczniów ustalonych zasad;
- trudności z samokontrolą, w szczególności problemy z wyrażaniem złości w sposób społecznie akceptowany;
- wulgaryzmy, przezywanie, wyśmiewanie, dokuczanie, odtrącanie;
- popychanie, czasami bicie się;
- trudności w umiejętności rozwiązywania konfliktów;
- nadmierne korzystanie z Internetu, gier online, telewizji;
- hejt, mowa nienawiści;
- demonstrowanie własnej tożsamości poprzez zachowania prowokacyjne, oraz brak motywacji do nauki;
- trudne sytuacje rodzinne, konflikty okołorodzinowe;
- samotne rodzicielstwo;

Czynniki chroniące:

- dobra atmosfera w szkole,
- uczniowie czują się w szkole bezpiecznie,
- „mała szkoła” – brak anonimowości w szkole,
- sukcesy edukacyjne i sportowe uczniów,
- działania integrujące w szkole – dodatkowe zajęcia integracyjne,
- dobra współpraca ze środowiskiem rodzinnym,
- silna więź emocjonalna dziecka z rodzicami,
- zdecydowany brak akceptacji dla przemocy,
- współpraca z poradnią psychologiczno– pedagogiczną,
- obecność w szkole specjalistów (terapeuta pedagogiczny, pedagog, logopeda, psycholog),

- wypracowane procedury bezpieczeństwa,
- imprezy i działania integrujące społeczność szkolną,
- oferta zajęć pozalekcyjnych,
- warsztaty i zajęcia z uczniami.

Oczekiwania rodziców względem szkoły:

- Rzetelna praca wychowawcza zgodna ze Szkolnym Programem Wychowawczo – Profilaktycznym.
- Znajomość sytuacji wychowawczej uczniów i podejmowanie działań w trudnych przypadkach w tym zakresie.
- Wytworzenie prawidłowej, życzliwej, sprzyjającej pracy i rozwojowi atmosfery w zespole klasowym. Pokazywanie uczniom możliwości organizowania pracy, bezpiecznego wypoczynku oraz spędzania wolnego czasu.
- Integrowanie wychowawczych działań szkoły i rodziny.
- Eliminowanie przejawów przemocy.
- Profilaktyka przeciw uzależnieniom.
- Wdrażanie do życia według norm społecznych.
- Podkreślanie przynależności kulturowej poprzez kontakt z wydarzeniami artystycznymi.
- Kształtowanie postaw proekologicznych wśród uczniów.

Oczekiwania uczniów wobec szkoły:

- Zrozumienie i akceptacja potrzeb.
- Tolerancja i wyrozumiałość nauczycieli oraz innych pracowników szkoły.
- Rozwijanie samorządności w klasie i szkole.
- Wychowanie w poczuciu bezpieczeństwa, eliminowanie przemocy.
- Praca według norm społecznych i prawa obowiązującego w szkole.
- Wychowanie artystyczne i sportowe.
- Wskazywanie wartości kulturowych w świecie zdominowanym przez media.

- Uczestnictwo w życiu kulturalnym szkoły, miasta, regionu i kraju.
- Kształtowanie postaw proekologicznych.
- Przeciwdziałanie wykluczeniu oraz profilaktyka uzależnień.
- Budowanie postawy prozdrowotnej i zachęcanie do aktywnego stylu życia.
- Wychowanie w duchu patriotyzmu.

Oczekiwania nauczycieli wobec rodziców:

- Zainteresowanie osiągnięciami i potrzebami dziecka.
- Uczestnictwo we wszystkich formach spotkań organizowanych przez szkołę.
- Systematyczna współpraca z wychowawcą w celu realizacji wspólnego frontu wychowawczego oraz pomocy w realizacji obowiązku szkolnego i obowiązków ucznia.
- Czuwanie nad przestrzeganiem przez dzieci wewnątrz szkolnych regulaminów.
- Uczestnictwo w pracach, imprezach i uroczystościach na rzecz klasy i szkoły.
- Pomoc w zaspakajaniu bieżących potrzeb szkoły.
- Współpraca w celu budowania postawy prozdrowotnej i przeciwdziałaniu uzależnieniom dzieci i młodzieży.
- Wzmacnianie kompetencji wychowawczych.
- Dbłość o utrzymanie dobrych relacji w środowisku szkolnym.

Ustalone priorytety do realizacji:

W wyniku przeprowadzonych czynności diagnostycznych zidentyfikowano następujące obszary działalności wychowawczej szkoły w bieżącym roku szkolnym:

- integracja społeczności szkolnej, ze szczególnym uwzględnieniem budowania podmiotowych relacji uczeń – nauczyciel, rodzice – nauczyciel, uczeń – uczeń; wzmacnianie kompetencji wychowawczych nauczycieli i rodziców;
- integracja uczniów innych narodowości, pomoc w nauce oraz stworzenie poczucia bezpieczeństwa w nowej sytuacji;

- rola rodziców w życiu społeczności szkolnej, dojrzałe partnerstwo w kształtowaniu przyjaznego, bezpiecznego środowiska szkolnego; współpraca z rodzicami w celu budowania postawy prozdrowotnej i zdrowego stylu życia;
- Poszerzanie wiedzy rodziców i nauczycieli na temat prawidłowości rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego uczniów, rozpoznawania wczesnych objawów używania środków i substancji uzależniających, a także profilaktyki tychże uzależnień;
- bezpieczeństwo psychiczne i fizyczne uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa w korzystaniu przez uczniów z nowych technologii informacyjno – komunikacyjnych;
- dbanie o dobro i mienie szkoły;
- rola wartości w codziennym życiu uczniów, w szczególności: dbałości o zdrowie, tolerancji dla inności, odpowiedzialności za siebie i innych, szacunku dla drugiego człowieka, uczciwość i prawda, humanitaryzm;
- rola wartości w życiu uczniów – wychowanie w duchu patriotyzmu;
- kształtowanie postaw i przestrzeganie zasad współżycia społecznego, w szczególności poprzez konsekwentne reagowanie wychowawcze, zarówno w zakresie gratyfikowania postaw pożądanых jak i wprowadzania kar w przypadku naruszeń norm obowiązujących w szkole, z uwzględnieniem konsekwencji prawnych związanych z naruszeniem przepisów, współpracy szkoły z Policją w sytuacjach koniecznych np. zagrożenia narkomanią;
- Kształtowanie postaw prospołecznych.

Kierunki polityki oświatowej na rok szkolny 2025/2026

4. Kształtowanie myślenia analitycznego poprzez interdyscyplinarne podejście do nauczania przedmiotów przyrodniczych i ścisłych oraz poprzez rozwijanie umiejętności matematycznych w kształceniu ogólnym.
5. Szkoła miejscem edukacji obywatelskiej - kształtowanie postaw patriotycznych, społecznych i obywatelskich, odpowiedzialności za region i ojczyznę, dbałości o bezpieczeństwo własne i innych.
6. Promocja zdrowego trybu życia w szkole - kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych. Wspieranie aktywności fizycznej uczniów.
7. Profilaktyka przemocy rówieśniczej. Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży, wsparcie w kryzysach psychicznych.
8. Promowanie higieny cyfrowej i bezpiecznego poruszania się w sieci. Rozwijanie umiejętności krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie. Poprawne metodycznie wykorzystywanie przez nauczycieli nowoczesnych technologii, w szczególności opartych na sztucznej inteligencji oraz korzystanie z zasobów Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej.

9. Promocja kształcenia zawodowego w szkołach podstawowych oraz w środowisku pracodawców. Wzmocnienie roli doradztwa zawodowego.
10. Wspieranie aktywności poznawczej i poczucia sprawczości ucznia poprzez promowanie oceniania kształtującego i metod aktywizujących w dydaktyce.

Jednocześnie określono problemy występujące w szkole, stanowiące podstawę działalności profilaktycznej w szkole:

- konflikty między rówieśnikami, doświadczanie izolacji, odtrącenia, braku tolerancji dla inności;
- szkodliwe dla uczniów i klimatu społecznego szkoły korzystanie z nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych (niepożądane wzorce zachowania na portalach społecznościowych), nadmierne korzystanie z Internetu;
- naruszanie dyscypliny szkolnej na lekcjach i przerwach, podczas nauki zdalnej;
- ujawnianie w relacjach z innymi zachowań agresywnych i to zarówno agresji fizycznej jak i słownej, wykluczanie z grupy, przy jednoczesnym niskim poziomie ujawniania przez uczniów zachowań empatycznych;

II. PODSTAWY AKSJOLOGICZNE PROGRAMU

Wychowanie ku wartościom nie może mieć przy tym charakteru doraźnego, incydentalnych działań lecz mieć charakter procesu, permanentnie wzbogacanego i doskonalącego. Najważniejsze kierunki prowadzonego procesu wychowania ku wartościom zawierają się przede wszystkim w sformułowanej wizji szkoły jak i sylwetce absolwenta.

Wychowanie ku wartościom jest jednym z najważniejszych celów działalności wychowawczej szkoły. Wartości są pierwszymi drogowskazami w życiu każdego człowieka, są tym co cenne, ważne, do czego pragniemy dążyć w każdym momencie naszego funkcjonowania. To od ukształtowanej hierarchii wartości zależy jakich wyborów dokonujemy w życiu, jakie oceny formułujemy wobec innych osób i zdarzeń. Z tych powodów niezwykle ważnym zadaniem jest wspomaganie uczniów w urzeczywistnianiu wartości, co w praktyce sprowadza się do kształtowania osobowości ucznia poprzez wartości, by móc o nim powiedzieć: sprawiedliwy, kochający, dobry, prawy, tolerancyjny, szanujący siebie i drugiego człowieka itp.

Wychowanie ku wartościom nie może mieć przy tym charakteru doraźnego, incydentalnych działań lecz mieć charakter procesu, permanentnie wzbogacanego i doskonalącego. Najważniejsze kierunki prowadzonego procesu wychowania ku wartościom zawierają się przede wszystkim w sformułowanej wizji szkoły jak i sylwetce absolwenta.

1. Wizja szkoły

Jesteśmy publiczną szkołą podstawową działającą na rzecz kształcenia i wychowania dzieci. Szkoła nasza jest realizacją marzeń naszego patrona bł. ks. Bronisława Markiewicza. Ks. Markiewicz uczył i wychowywał do właściwego myślenia o innych, kładąc nacisk na to, aby każdego człowieka uważać za lepszego od siebie. Błogosławiony postanowił sobie również, aby nigdy nie mówić o innych źle lub z pogardą. O osobach, od których doznał przykrości, mówił tylko rzeczy korzystne i okazywał im wdzięczność i miłość. Te wysokie standardy zachowań wobec innych najlepiej odzwierciedlają następujące słowa: „Będę sprawiedliwy wobec najbliższego, nie podejrzewając i nie mówiąc niczego drugiemu, by nie oczerniać lub szemrać przeciwko niemu, nie tylko nie odsłonię żadnego grzechu, lecz także żadnej słabości drugiego, bowiem, kiedy odkrywam słabość innego, wtedy odkrywam własną moją słabość”.

Zgodnie z tym, nasz główny cel to kształcenie i wychowanie w duchu **DOBRA, PIĘKNA I PRAWDY**.

2. Sylwetka absolwenta :

1. Absolwent szkoły bez większych problemów funkcjonuje w otaczającym go świecie. Łatwo nawiązuje kontakty, ma swój krąg przyjaciół. Odnosi się z szacunkiem do innych ludzi.
2. Jest stosunkowo samodzielny. Orientuje się w otaczającym świecie. Potrafi stawiać sobie cele dotyczące siebie i najbliższych, i je realizować. Korzysta z różnych źródeł wiedzy.
3. Jest ciekawy świata, ale też krytyczny. Z pewnym dystansem podchodzi do uzyskanych informacji, weryfikuje je, w oparciu o alternatywne źródła wiedzy. Odróżnia fikcje od świata realnego w przekazach medialnych.
4. Jest otwarty. Dobrze współpracuje w grupie; potrafi dyskutować dostosowując się do obowiązującej formy dyskusji, umie podporządkować się woli większości.
5. Jest odpowiedzialny. Zdaje sobie sprawę z możliwości następstw różnych działań. Potrafi przyznać się do błędu i gotów jest ponosić odpowiedzialność za swoje postępowanie oraz swoje decyzje. W swym działaniu zwraca uwagę na względy bezpieczeństwa. W działaniach zbiorowych wykazuje poczucie współodpowiedzialności za efekty pracy w grupie.
6. Jest rozważny. Potrafi przewidywać zagrożenia także w sytuacjach nowych i modyfikuje swoje zachowanie w ich przewidywaniu.
7. Jest prawy. Rozróżnia dobre i złe uczynki w oparciu o system wartości własny i obowiązujący w jego otoczeniu. Umie stopniować oceny moralne.

8. Jest tolerancyjny. Ze zrozumieniem traktuje różnice wynikające z niejednakowych możliwości, motywacji oraz odmienności kulturowej różnych ludzi.
9. Jest rzetelny i punktualny. Dotrzymuje obietnic i zobowiązań, a także terminów.

Ustalenie wartości uznawanych przez społeczność szkolną

- Wywiązywanie się z obowiązków ucznia.
- Postępowanie zgodne z dobrem społeczności szkolnej.
- Dbłość o honor i tradycje szkoły.
- Dbłość o piękno mowy ojczystej.
- Dbłość o bezpieczeństwo i zdrowie własne i innych osób.
- Godne i kulturalne zachowanie się w szkole i poza nią.
- Okazywanie szacunku innym osobom.
- Poszanowanie wartości i godności ludzkiej.
- Uczciwość, szczerść, wiarygodność.
- Rzetelność i odpowiedzialność, sumienność.
- Prawdomówność.
- Sprawiedliwość.
- Ogólnoludzkie normy i wartości religijne.
- Kierowanie się własnym sumieniem.
- Pomoc potrzebującym.
- Zapobieganie dyskryminacji.
- Kreatywność.

III. CEL NADRZĘDNY, CELE OGÓLNE PROGRAMU

Dbłość o integralny rozwój biologiczny, poznawczy, emocjonalny, społeczny i moralny ucznia, tak by w przyszłości mógł wypełniać obowiązki rodzinne i obywatelskie w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności.

IV. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU:

- **Wspieranie indywidualnego rozwoju ucznia, stosownie do jego potrzeb i możliwości.**
- **Kształtowanie pozytywnych postaw społecznych i promowanie bezpiecznych zachowań.**
- **Kształtowanie więzi z krajem ojczystym, poszanowanie dla dziedzictwa narodowego oraz innych kultur i tradycji.**
- **Promowanie zdrowego stylu życia.**

Program ma być pomocny w przezwyciężaniu trudności dydaktyczno-wychowawczych przez uczniów poprzez:

- integrację w klasach i zespołach uczniowskich;
- kształtowanie umiejętności pracy zespołowej;
- pobudzanie kreatywności, przedsiębiorczości, i kompetencji cyfrowych uczniów;
- dążenie do większej otwartości uczniów, świadomego przeżywania emocji;
- dbanie o rozwój poczucia własnej wartości;
- kształtowania umiejętności otwartego wyrażania swoich myśli i poglądów;
- kształcenie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych;
- kształtowanie postaw twórczych;
- kształtowanie postawy tolerancji;
- działania zapobiegające dyskryminacji;
- kształcenie umiejętności świadomego dokonywania wyboru;
- kształtowanie nawyku dbania o przyrodę, o zdrowie;
- budowanie motywacji do nauki i poznawania otaczającego świata;

- kształtowanie postaw warunkujących sprawne i odpowiedzialne funkcjonowanie we współczesnym świecie, w tym przede wszystkim uczciwości, wiarygodności i odpowiedzialności;
- kształtowanie umiejętności bezpiecznego posługiwania się technologiami informacyjno – komunikacyjnymi;
- kształtowanie postaw prozdrowotnych w tym profilaktykę uzależnień (od substancji psychotropowych, środków zastępczych, substancji psychoaktywnych, substancji uzależniających i używek);
- doskonalenie zawodowe nauczycieli w zakresie szkolnej interwencji profilaktycznej w przypadku zachowań ryzykownych uczniów;
- doskonalenie kompetencji nauczycieli do pracy z uczniami przybyłymi z zagranicy, w szczególności z Ukrainy adekwatnie do zaistniałych potrzeb oraz kompetencji nauczycieli nowych przedmiotów wprowadzonych do podstawy programowej;
- zapewnienie wysokiej jakości kształcenia oraz wsparcia psychologiczno – pedagogicznego wszystkim uczniom z uwzględnieniem zróżnicowania ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych;
- wykorzystanie w procesach edukacyjnych narzędzi i zasobów cyfrowych oraz metod kształcenia na odległość. Bezpieczne i efektywne korzystanie z technologii cyfrowych;
- Podnoszenie jakości kształcenia oraz dostępności i jakości wsparcia udzielanego uczniom.

PLAN PRACY WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEJ

Cele szczegółowe	Zadania	Formy realizacji
Kształtowanie postaw. Wychowanie do wartości: kształtowanie postawy obywatelskiej, postawy poszanowania tradycji i kultury własnego narodu, a także postawy poszanowania dla innych kultur i tradycji.		
• Kształtowanie postawy patriotycznej.	• Zapoznanie z historią kraju i regionu, uświadomienie wartości z nimi związanych.	• Lekcje historii, • pogadanki, • wycieczki.
	• Wpajanie szacunku dla tradycji, historii i symboli narodowych. Zapoznanie z dziedzictwem polskiej kultury. • Promowanie wartościowych postaci z historii Polski.	• Uroczystości klasowe i szkolne, obchody świąt państwowych, zapoznanie z symbolami narodowymi, legendami, historią kraju. • Apel z okazji Święta Niepodległości, Święta Konstytucji 3 Maja. • Udział w gminnych obchodach Pamięci Narodowej
• Uczeń zna i szanuje tradycje i obyczaje szkoły	• Poznawanie i kontynuowanie tradycji szkoły. • Nadanie rangi pocztowi sztandarowemu szkoły.	• Patron naszej szkoły –przybliżenie postaci bł. ks. Bronisława Markiewicza: Dzień Patrona Szkoły. • Działalność pocztu sztandarowego, udział w szkolnych uroczystościach.
• Rozwijanie samorządności uczniów.	• Udział uczniów w życiu społeczności szkolnej.	• Spotkania społeczności klasowej i szkolnej – wybór samorządu klasowego i szkolnego.
	• Rozwijanie samodzielności i samorządności uczniów poprzez wyrabianie poczucia odpowiedzialności za podjęte zadania	• Praca samorządu szkolnego i samorządu klasowego.

• Uczeń dostrzega piękno tradycji świątecznych.	• Tradycje Bożonarodzeniowe i Wielkanocne. • 1 Listopada- dzień pamięci o zmarłych • Dzień babci i dziadka • Dzień dziecka, mamy, taty – Międzynarodowy Dzień Rodziny	• Wykonanie kartek świątecznych, stroików i szopek bożonarodzeniowych oraz palm i pisanek wielkanocnych; • Gazetki okolicznościowe; • Mikołajki; • Wigilie klasowe; • Piknik, spotkania.
	Integracja społeczności klasowej, szkolnej	• Rozmowy w klasach; • warsztaty integracyjne; • wycieczki; • organizacja dni tematycznych – w klasie np. Walentynki, Dzień chłopaka, Dzień kobiet; • inne święta nietypowe; • zabawa andrzejkowa; • bal karnawałowy
• Kształtowanie postawy tolerancji i akceptacji dla innych kultur połączonej ze świadomością własnej tożsamości • Kształtowanie postaw prospołecznych	• Rozumienie różnic międzykulturowych. • Świadomość równości ludzi mimo różnic. • Korzyści z poznawania innych kultur. • Dostrzeganie problemów współczesnego świata. Zwracanie szczególnej uwagi na wartości takie jak solidarność, godność ludzka czy sprawiedliwość.	• Zajęcia edukacyjne i filmy; • Organizacja Dnia Europejskiego; • Gazetki okolicznościowe; • Dzień Życzliwości i Pozdrowień; • Dzień Świadomości Autyzmu; • Dzień Osób z Niepełnosprawnością; • Dzień Kolorowych Skarpetek; • Dzień Praw Dziecka.

• Gotowość do niesienia pomocy innym	• Uwrażliwienie na potrzeby innych. • Wdrażanie do wolontariatu. • Wzmacnianie poczucia wspólnoty poprzez podejmowanie działań zespołowych.	• Rozmowy, zajęcia kształtujące empatię; • zachęcanie do udziału w wolontariacie; • propagowanie akcji charytatywnych; • Zbiórki, kiermasze;
	Ułatwienie uczniom z Ukrainy integracji w polskiej szkole, pomoc w nauce oraz stworzenie poczucia bezpieczeństwa w nowej sytuacji:	• Kształtowanie pozytywnych postaw i tolerancji polskich uczniów wobec cudzoziemskich kolegów, • wspieranie uczniów ukraińskich mających traumę związaną z wojną • zachęcanie uczniów z Ukrainy do integrowania się z nowym środowiskiem • przybliżenie polskiej kultury i tradycji (spotkania klasowe, uroczystości szkolne, konkursy, wystawy i prezentacje multimedialne), • włączenie do działań adaptacyjnych chętnych rodziców i uczniów (pikniki integracyjne, nieformalne spotkania towarzyskie).
	Uwrażliwienie wychowawców klas i nauczycieli na obecność uczniów cudzoziemskich:	• włączenie chętnych polskich uczniów do pomocy cudzoziemcom w nauce i opanowaniu programu nauczania, • umożliwienie udziału cudzoziemcom w dodatkowych lekcjach języka polskiego na terenie szkoły, • propagowanie serdeczności, życzliwości i współpracy wśród uczniów i nauczycieli.
	Reagowanie na każdy sygnał świadczący o pogorszeniu samopoczucia i naruszeniu poczucia bezpieczeństwa uczniów – obcokrajowców:	Ścisła współpraca pomiędzy dyrekcją, wychowawcami klas, nauczycielami, psychologiem, pedagogiem szkolnym oraz uczniami i ich rodzicami, • utrzymywanie stałego kontaktu wychowawców klas z rodzicami uczniów z Ukrainy,

Włączanie uczniów w organizację działań promujących szkołę	- Udział uczniów w promocji szkoły - Udział w organizacji święta szkoły	- Święto szkoły, piknik; - Promocja szkoły w środowisku pozaszkolnym stacjonarnie/zdalnie.
Kultura osobista	- Kształtowanie prawidłowych relacji społecznych, rówieśniczych - Kształtowanie umiejętności radzenia sobie z emocjami w sposób powszechnie akceptowany - Zwracanie szczególnej uwagi na kulturę języka - Promowanie zachowań pożądanых społecznie - Rozwijanie umiejętności komunikacji	- Godziny wychowawcze, - Warsztaty, - Dzień Życzliwości i Pozdrowień, - Program #Zobacz emocje - Program „Spójrz inaczej na agresję” - Pogadanki na temat kultury języka, używania zwrotów grzecznościowych - Europejski Dzień Logopedy
Szkoła oraz poszczególni nauczyciele podejmują działania mające na celu zindywidualizowane wspomaganie rozwoju każdego ucznia, stosownie do jego potrzeb i możliwości. Uczniom z niepełnosprawnościami, w tym uczniom z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, nauczanie dostosowuje się ponadto do ich możliwości psychofizycznych oraz tempa uczenia się. Edukacja włączająca.		
Wspieranie uczniów zdolnych w rozwijaniu ich umiejętności	- Praca z uczniem uzdolnionym - Rozwijanie umiejętności i zainteresowań. - Motywowanie do nauki	- Indywidualne konsultacje z nauczycielami. - Dostosowanie zadań na miarę możliwości - Dobór odpowiednich metod i form rozwijających zainteresowania uczniów. - Zajęcia z uczniem zdolnym

		• Udział w konkursach szkolnych i pozaszkolnych. stacjonarnie/zdalnie • Konkursy przedmiotowe. • Nagrody książkowe, wyróżnienia, pochwała wychowawcy, pochwała dyrektora.
• Pomoc uczniom z trudnościami w nauce	• Wyrównywanie deficytów w nauce. • Zapewnienie wsparcia uczniom potrzebującym pomocy.	• Terapia pedagogiczna i logopedyczna, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, rewalidacja indywidualna, terapia integracji sensorycznej, zajęcia kształtujące umiejętności emocjonalno-społeczne i inne o charakterze terapeutycznym; • Dostosowywanie wymagań na miarę możliwości • Kierowanie na badania do Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej. • Prowadzenie zajęć języka polskiego jako obcego. • Praca nauczyciela- specjalisty. • OrtoGraffiti- Operon • Porady i konsultacje
• Niwelowanie wad postawy.	• Udział dzieci z wadami postawy w zajęciach gimnastyki korekcyjnej.	• Gimnastyka korekcyjna
Umiejętność uczenia się jako sposób zaspokajania naturalnej ciekawości świata, odkrywania swoich zainteresowań i przygotowania do dalszej edukacji, Umiejętność pracy zespołowej, Rozwijanie kompetencji informatycznych dzieci i młodzieży.		
• Rozwijanie samodzielności w zdobywaniu wiedzy, informacji i umiejętności.	• Wdrażanie do systematyczności i obowiązkowości. Ułatwienie uczniom uczenia się poprzez precyzyjne formułowanie celów zajęć edukacyjnych.	• Uczestnictwo w konkursach, • Udział w projektach edukacyjnych • nagradzanie uczniów wykazujących się obowiązkowością i systematyczną pracą.

		• Samodzielna i grupowa praca uczniów z wykorzystaniem metod aktywizujących • Formułowanie celów lekcji w języku ucznia, umożliwiające planowanie własnej nauki i budujące świadomość edukacyjną. • Stosowanie oceniania kształtującego celem zwiększenia u uczniów świadomości ich mocnych stron oraz wskazywania obszarów, które należy doskonalić, motywowania uczniów do samokontroli
	• Nauczenie samodzielnego korzystania z biblioteki.	• Zajęcia w bibliotece szkolnej / biblioteki online
	• Nauka korzystania ze słowników, encyklopedii i pomocy szkolnych.	• Zajęcia z wykorzystaniem pomocy dydaktycznych.
	• Pogłębianie umiejętności samodzielnego korzystania z biblioteki, pomocy dydaktycznych, Internetu (jako źródła wiedzy).	• Prace grupowe, prezentacje, referaty, streszczenia.
• Rozwijanie kompetencji informatycznych	• Nauka bezpiecznego korzystania z Internetu.	• Zajęcia w pracowni komputerowej. • Zajęcia z pedagogiem szkolnym. • Programy i projekty edukacyjne
	• Utrwalenie umiejętności obsługi sprzętu multimedialnego.	• Prace grupowe, prezentacje, referaty, streszczenia. • Lekcje informatyki, • Praca z wykorzystaniem Microsoft Teams.
	• Uczenie posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjnymi i komunikacyjnymi.	
	• Samokształcenie i docieranie do informacji.	
	• Wykorzystanie na lekcjach nowoczesnych technologii	Tablica multimedialna, Microsoft dla szkół

Bezpieczeństwo w Internecie. Odpowiedzialne korzystanie z mediów społecznościowych

Kształtowanie prawidłowych nawyków podczas korzystania z Internetu i mediów społecznościowych	Wdrażanie do bezpiecznego korzystania z Internetu	Dzień Bezpiecznego Internetu, - Pogadanki, gazetki tematyczne, - Lekcje informatyki, wychowawcze, - Warsztaty, interaktywne lekcje online
---	--	---

Edukacja przyrodnicza, matematyczna i informatyczna

Wyrabianie u uczniów wrażliwości na piękno naszej ojczyzny	Wdrażanie do dbałości o estetykę i czystość otoczenia.	- Wspieranie akcji ekologicznych „Sprzątanie Świata”, „Dnia Ziemi” - Konkursy o tematyce ekologicznej, inscenizacje, pogadanki, programy, projekty.
	Krajobraz i przyroda naszego regionu i kraju.	- Poznanie piękna Polski - oglądanie filmów, albumów; - Wycieczki krajoznawcze.
Kształtowanie świadomości ekologicznej.	Dostarczanie wiedzy na temat sposobów przeciwdziałania degradacji środowiska.	- Pogadanki, wystawy, gazetki, konkursy o tematyce ekologicznej. - Zajęcia eksperymentalne- pogoda i jej wpływ na nasze środowisko.
	Kształtowanie wrażliwości na zagrożenia środowiska i los zwierząt.	Udział w akcjach społecznych na rzecz środowiska, zwierząt.
Rozwijanie kompetencji matematycznych i informatycznych	- Rozwijanie zainteresowań uczniów - Wspieranie uczniów zdolnych i tych z trudnościami - Wzbogacanie oferty i metod prowadzenia zajęć	- Udział uczniów w konkursach matematycznych, - Dodatkowe zajęcia matematyczne, - Zajęcia wyrównawcze, - Zajęcia eksperymentalne „LEGO-robotyka” - udział w Światowym Dniu Liczby Pi, - Światowy Dzień Tabliczki Mnożenia,

		• wdrażanie programu Microsoft dla szkół, • lekcje wg scenariuszy z Uniwersytetu Dzieci. • Szkoła na SMART
Kształtowanie postaw kreatywności i gotowości do uczestnictwa w kulturze		
• Wykorzystanie możliwości uczestniczenia w konkursach artystycznych i innych organizowanych w szkole i poza nią do rozwijania kreatywności.	• Motywowanie uczniów do udziału w konkursach plastycznych, recytatorskich oraz szkolnych przedstawieniach teatralnych i koncertach. • Organizowanie form angażujących dzieci.	• Uczestniczenie w konkursach plastycznych, recytatorskich oraz szkolnych przedstawieniach teatralnych. • Aktywizacja uczniów przez prezentację osiągnięć, galeria prac;
• Rozwijanie zainteresowań filmem, sztuką teatralną, sztukami plastycznymi. Wyrabianie nawyku uczestnictwa w kulturze.	• Uczestnictwo w życiu kulturalnym poprzez kontakt ze sztuką.	• Udział uczniów w koncertach muzycznych, wystawach.
		• Poznawanie dorobku kulturalnego w czasie lekcji w szkole i poza nią - • Filmy, udział seansach filmowych oraz w spektaklach teatralnych stacjonarnie/online
• Świadome uczestnictwo w kulturze	• Umożliwienie uczniom spotkania z artystami na żywo	• Organizowanie spotkań uczniów z twórcami kultury, warsztaty twórcze.
Upowszechnienie czytelnictwa, rozwijanie kompetencji czytelniczych wśród dzieci i młodzieży		
• Rozwijanie zainteresowań czytelniczych.	• Święto Książki. • wzbogacenie oferty czytelniczej	• Ogólnopolski Dzień Głośnego Czytania • akcje czytelnicze - Bajkowy przebieraniec”

Dbanie o bezpieczeństwo własne i innych. Promowanie zdrowego stylu życia.		
Kształtowanie poczucia odpowiedzialności za własne decyzje.	Budowanie poczucia odpowiedzialności za własne zdrowie. Kształtowanie zdrowotnego i bezpiecznego stylu życia.	- Przygotowanie gazetek tematycznych w klasach, pogadanki, warsztaty, filmy edukacyjne, wycieczki szkolne, zajęcia sportowe. - Program “Szkola Myślenia Pozytywnego”
	Zapoznanie z tematyką problemów okresu dorastania i odpowiedzialności za własne decyzje.	Filmy edukacyjne, pogadanki, dyskusje, zajęcia warsztatowe, gazetki
Wyrabianie poczucia odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne i innych.	Bezpieczeństwo na terenie szkoły i poza nią.	- Zajęcia poświęcone bezpieczeństwu na drogach, terenie obiektu szkolnego. - Warsztaty udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. - Próbna ewakuacja.
	Kształtowanie umiejętności i nawyku rozpoznawania znaków drogowych na drogach publicznych.	- Spotkania z przedstawicielami Policji, Straży Pożarnej, Straży Gminnej stacjonarnie - akcja: „Bezpieczna droga do szkoły i do domu” - egzamin na kartę rowerową,
	Dostarczenie informacji na temat form pomocy i instytucji jej udzielających w sytuacjach kryzysowych.	Gazetki, ogłoszenia, artykuły.
	Uwrażliwienie na bezpieczne formy spędzania czasu wolnego.	Pogadanki, dyskusje, filmy edukacyjne, gazetki tematyczne.

• Promowanie zdrowego stylu życia	• Aktywne spędzanie czasu • Zdrowe odżywianie się • Profilaktyka uzależnień • Radzenie sobie ze stresem, techniki relaksacyjne	• Zajęcia sportowe, nauka podczas zajęć ruchowych, wycieczki rowerowe, organizacja zawodów sportowych, • Dzień owoców i warzyw, • Warsztaty kulinarne, • Dzień sportu, • Rozmowy, spotkania z przedstawicielami służb, • Pogadanki.
---	---	--

Współpraca z rodzicami

• Systematyczny kontakt z rodzicami	• Dbanie o informowanie rodziców o wszystkich działaniach szkoły oraz o sytuacji jego dziecka w szkole	• Zebrania z rodzicami, rozmowy indywidualne, strona internetowa szkoły, Facebook
• Kontynuowanie dobrej współpracy z rodzicami	• Zaangażowanie rodziców w prace na rzecz szkoły.	• Imprezy okolicznościowe w klasie i szkole. • Sponsorowanie różnych materiałów przez rodziców na rzecz klasy.
	• Udział członków rodziny w uroczystościach szkolnych i klasowych oraz wycieczkach.	• Współudział rodziców w organizacji klasowych imprez. • Pomoc w organizacji wycieczek klasowych.
	• Współpraca rodziców ze szkołą w celu zaangażowania ich w proces dydaktyczna – wychowawczy.	• Włączanie się rodziców do terapeutycznej pomocy dzieciom.
		• Konsultacje z nauczycielami.
		• Wykorzystanie dziennika elektronicznego Librus.
	• Współudział szkoły i rodziców w rozwiązywaniu problemów wychowawczych.	• Udzielanie informacji o dziecku w ramach wywiadu środowiskowego, w celu opracowania programu naprawczego.

		• Informowanie rodziców o możliwości korzystania z usług poradni psychologiczno – pedagogicznej bez pośrednictwa szkoły oraz Punktu Konsultacyjnego w Nadarzynie (psycholog dziecięcy). • Kierowanie przez szkołę uczniów do poradni.
--	--	--

Program opracowany przez zespół w składzie: Magda Kołodziejczyk, Aneta Bilińska-Gołda, Anna Witkowska, Edyta Syrczyk, Marta Łachmańska, Olena Lypko

.....

.....

.....